

Skrbništvo nad punoljetnim osobama

Skrbništvo nad punoljetnim osobama je oblik zaštite prava i interesa osobe lišene poslovne sposobnosti ili osobe koja iz drugih razloga nije u mogućnosti štiti svoja prava i interese.

Kod skrbništva osoba lišenih poslovne sposobnosti radi se o zaštiti onih prava i interesa za koja je u samostalnom odlučivanju i raspolaganju je ta osoba sudskom odlukom ograničena.

Osobu koja je pod skrbništvom Obiteljski zakon određuje nazivom štíćenik, a osobu koja skrbi o pravima i interesima štíćenika određuje nazivom skrbnik.

Skrbnik nije jedina osoba koja skrbi o pravima i interesima štíćenika jer skrbništvo obavljaju zajedno skrbnik, centar za socijalnu skrb i posebni skrbnik ako je bilo potrebe za njegovim imenovanjem.

Sve skrbnike imenuje centar za socijalnu skrb svojom odlukom u upravnom postupku i svi skrbnici su u obvezi podnositi izvješća centru za socijalnu skrb o svemu što čine u obavljanju poslova skrbništva za štíćenika, i to svakih 6 mjeseci i uvijek kada to od njih zatraži centar za socijalnu skrb.

Skrbniku se, kao zakonskom zastupniku štíćenika, odlukom o imenovanju određuju njegove ovlasti i obveze u zastupanju štíćenika, a ona se mogu odnositi samo na ona djelovanja štíćenika koja su mu ograničena sudskom odlukom. Protiv rješenja centra za socijalnu skrb o stavljanju pod skrbništvo i imenovanju skrbnika dopuštena je žalba, ali žalba ne odgađa izvršenje rješenja. O žalbi raspravlja Ministarstvo socijalne politike i mladih.

Skrbnik je ograničen u pogledu donošenja pojedinih odluka koje se odnose na važnije odluke o osobi ili osobnim pravima i/ili imovinskim pravima štíćenika prethodnom suglasnošću centra za socijalnu skrb koja se donosi u upravnom postupku u vidu rješenja kojim se skrbniku nešto odobrava ako centar za socijalnu skrb procijeni da je to u interesu i za dobrobit štíćenika.

Centar za socijalnu skrb osobito je obvezan brinuti o imovini štíćenika, pa je dužan izvršiti popis i opis imovine (i o tome voditi propisani očevidnik) čim ta osoba bude stavljena pod skrbništvo, te je nakon toga predati na upravljanje i raspolaganje imenovanom skrbniku ili posebnom skrbniku u slučaju ako se neka imovina štíćenika nalazi izvan mjesta u kojem živi skrbnik.

Popis i opis imovine štíćenika obavlja u pismenoj formi povjerenstvo koje određuje centar za socijalnu skrb, a sastav kojega je propisan Obiteljskim zakonom. Akt kojim se imenuje povjerenstvo nije upravni akt.

Obiteljskim zakonom je propisano o kojim osobnim pravima isključivo odlučuje samo štíćenik, za koja osobna prava štíćenika je skrbniku potrebna prethodna suglasnost centra za socijalnu skrb, kao i za koja imovinska prava štíćenika je skrbniku prilikom odlučivanja potrebna prethodna suglasnost centra za socijalnu skrb.

O stavljanju neke osobe pod skrbništvo odlučuje svojom odlukom centar za socijalnu skrb u upravnom postupku, a tek nakon nastupa pravomoćnosti sudske odluke kojom je nekoj osobi ograničena poslovna sposobnost. Prilikom stavljanja osobe pod skrbništvo istom odlukom se štićeniku imenuje skrbnik, a svi postupci stavljanja pod skrbništvo i imenovanja skrbnika ili posebnog skrbnika pokreću se samo po službenoj dužnosti.

Ako se radi o osobi koja iz drugih razloga nije u mogućnosti štititi svoja prava i interese, dakle o osobi kojoj nije ograničena poslovna sposobnost sudskom odlukom, centar za socijalnu skrb može u upravnom postupku utvrditi da li postoje pretpostavke propisane Obiteljskim zakonom za imenovanje posebnog skrbnika takvoj osobi samo radi zaštite njezinih pojedinih osobnih ili imovinskih prava, a zato jer to ona nije u stanju sama učiniti.

U pravilu u svim, Obiteljskim zakonom propisanim slučajevima, posebnim skrbnikom se može imenovati nekoj osobi u osobi djelatnik/ca Centra za posebno skrbništvo (javna ustanova utemeljena na odredbama Obiteljskog zakona).

Iznimno, u slučaju privremene spriječenosti ili nesposobnosti za obavljanje jednokratnih, neodgodivih radnji čije je poduzimanje potrebno radi zaštite prava i interesa, za posebnog skrbnika može biti imenovana ili djelatnik/ca centra za socijalnu skrb ili druga osoba koja ispunjava zakonske pretpostavke da može biti posebnim skrbnikom.

Primjerice, kada je netko na bolničkom liječenju pa treba plaćati račune koji se odnose na troškove stanovanja te osobe, imenovat će se posebni skrbnik koji će to učiniti umjesto njega dok se liječi u bolnici.

Postupak za lišenje poslovne sposobnosti mogu pred sudom pokrenuti :

- sud po službenoj dužnosti,
- centar za socijalnu skrb,
- bračni drug osobe protiv koje se pokreće postupak,
- krvni srodnici u ravnoj lozi osobe protiv koje se pokreće postupak,
- krvni srodnici po pobočnoj liniji do drugog stupnja osobe protiv koje se pokreće postupak.

Postupak za vraćanje oduzete poslovne sposobnosti mogu pokrenuti pred sudom :

- sud po službenoj dužnosti,
- skrbnik štićenika uz prethodnu suglasnost centra za socijalnu skrb,
- štićenik osobno.